

Beč, 22.3.2021

Predstavnički dom - gosp. Mirsad Zaimović, predsjedavajući
Dom naroda - gosp. Tomislav Martinović, predsjedavajući

Poštovani,

Vlada Federacije BiH je 26.2.2021. godine Parlamentu Federacije BiH dostavila prijedlog Zakona o dopuni Zakona o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije na usvajanje po hitnom postupku. Vlada predlaže samo jedan član, po kome se važenje obavezujućeg cilja za udjel obnovljivih izvora energije do 2020. godine produžuje do daljnjeg, dok se ne usvoji novi cilj do 2030. godine. To znači i produženje implementacije potpuno neefikasne i daleko preskupe sheme podsticaja za obnovljive izvore energije.

Cilj do 2020. godine je iskazan u Akcionom planu za korištenje obnovljivih izvora energije u Federaciji Bosne i Hercegovine (APOEF). Prema zakonu Član 5 (3), *Ministarstvo dostavlja Vladi Federacije izveštaj o implementaciji APOEF do 30. septembra svake naredne godine*. Nema dostupne informacije da li je ovaj izvještaj ikada dostavljen Vladi.

Pored toga BiH se obavezala da dostavlja Sekretarijatu Energetske zajednice redovne izveštaje o napretku u oblasti obnovljivih izvora energije. Posljednji izvještaj je trebao biti dostavljen najkasnije do kraja prošle godine, međutim još uvijek nije. Poslednji dostavljeni izvještaj je za period 2016-2017. Prema tom izvještaju, kao rezultat mjera sheme podsticaja, do kraja 2017. godine u Bosni i Hercegovini registrirano je 113 MW malih hidroelektrana, 16 MW solara i 1 MW bioplina. Ovo je dokaz neefikasnosti postojeće sheme i potrebe za novom.

Na osnovu prijedloga za donošenje Zakona dostavljenog Parlamentu, nije jasno koliko je FBiH daleko od dostizanja cilja za OIE u 2020. godini kao i šta prolongiranje važenja APOEF-a znači u praksi.

Sa padom cijena novih tehnologija, električna energija proizvedena iz obnovljivih izvora postaje sve konkurentnija. Da bi se osigurao isplativ razvoj obnovljive energije, nivo cijene podsticaja mora se odrediti u konkurentnom aukcijskom procesu u kojem tržište odlučuje o najjeftinijoj ponudi za navedeni izvor energije ograničavajući tako nivo potrebnog podsticaja na minimum. RED II zahtijeva usklađivanje šeme podsticaja sa zahtjevima iz *Smjernica o državnoj pomoći za zaštitu okoliša i energiju* kako bi se osiguralo isplativo uvođenje obnovljive energije.

Administrativno postavljene feed-in tarife (FiT) zastarjeli su i neefikasan način dodjeljivanja podrške projektima OIE, stoga sve Ugovorne Strane Energetske Zajednice rade na pripremi nove, tržišno zasnovane šeme podsticaja nakon 2020. godine.

Federacija Bosne i Hercegovine ima među najvišim nivoima FiT-a. Za hidroelektrane (snage do 10 MW) FiT se kreće između 110 i 168,98 KM/MWh. Za vjetroparkove (snage do 10 MW) FiT

se kreće između 120 i 227,77 KM/MWh, i za solar (snage do 1 MW) se kreće između 177,16 to 290,63 KM/MWh. U isto vrijeme, referentna cijena, za kvalifikovane proizvođače koji nisu stekli status privilegovanog proizvođača i pravo na FiT ali su dobili pravo na obavezan otkup električne energije kako bi doprinjeli dostizanju 2020 cilja, iznosi 112,211 KM/MWh. Poređenja radi, na aukciji za solar (70 MW) u Albaniji postignuta je cijena od 24,89 EUR/MWh (48,5 KM/MWh).

Preskupa shema rezultira u veoma ograničenim kvotama za nova postrojenja OIE, jer bi nepotrebno preskupe subvencije previše poskupele cijenu električne energije za krajnje potrošače. Feed-in dakle nije potsticaj za razvoj OIE nego je u današnjim okolnostima kočnica. Također, Član 28 (6) Zakona glasi: *Operator za OIEiEK će posebnim pravilnikom utvrditi metodologiju za raspodjelu troškova balansiranja za privilegovane i kvalifikovane proizvođače kao i udio koji će se plaćati sredstvima iz naknada prikupljenih za poticanje. Saglasnost na ovaj pravilnik daju Ministarstvo i Regulatorna komisija, svako u okviru svojih nadležnosti.* Ovaj Pravilnik nikada nije usvojen, a privilegovani i kvalifikovani proizvođači su oslobođeni i balansne odgovornosti, koja je najskuplja usluga za proizvođače iz OIE.

Zaključak: Članstvo BiH u Energetskoj zajednici, koje se navodi kao razlog za prijedlog amandmana na stari zakon nema nikakve veze s tim. Federacija Bosne i Hercegovine bez i jednog predloženog amandmana na stari zakon može i mora predložiti OIE ciljeve za 2030 i reformisati svoju shemu podsticaja sa administrativno utvrđenih feed-in tarifa na tržišne mehanizme. Posebnu pažnju treba posvetiti implementaciji sistema garancija porijekla, kao i učesću građana u razvoju projekata obnovljivih izvora energije, uključujući omogućavanje i provedbu mehanizama samopotrošnje i energetskih zadruga.

Umjesto izmjena zastarjelog zakona, novi Zakon o OIE treba biti usvojen. U maju 2020. godine, BiH je Sekretarijatu poslala prijedlog tržišnog mehanizma sheme podsticaja i svih pratećih pravnih akata koje su pripremile relevantne institucije. Paket je sadržavao i novi Zakon o upotrebi obnovljivih izvora energije i efikasnoj kogeneraciji u Federaciji Bosne i Hercegovine. Sekretarijat je paket ocijenio generalno u skladu sa pravnom tekovinom EU, pružajući dodatne komentare za unapređenje. FBiH bi trebala poboljšati nacrt Zakona na osnovu komentara i prijedloga Sekretarijata i hitno krenuti sa njegovim usvajanjem poštujući sve procedure (uključujući javnu raspravu).

Postavlja se pitanje zašto u cijelom regionu Zapadnog Balkana samo u BiH ne dolazi do reforme preskupe i ograničavajuće podsticajne sheme za OIE koju koristi veoma uski krug potencijalnih investitora i zašto u Parlament FBiH 26.02.2021. umjesto jednog amandmana na stari zakon nije poslat novi Zakon pripremljen od strane relevantnih institucija FBiH i komentiran od strane Sekretarijata u maju 2020.godine.

Želimo naglasiti svim zastupnicima u Parlamentu FBiH, da usvajanjem teksta Zakona o dopuni Zakona o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije po hitnom postupku, koji su dobili 26.02.2021. godine daje se legitimitet daljem isključenju građana FBiH iz procesa, daljem ograničavanju razvoja obnovljivih izvora energije u FBiH i produženju režima materijalnih koristi za usku grupu izabranih investitora.

S poštovanjem

A handwritten signature in blue ink, reading "Janez Kopač".

Janez Kopač, direktor Sekretarijata

Prilog: nacrt Zakona o upotrebi obnovljivih izvora energije i efikasnoj kogeneraciji u Federaciji Bosne i Hercegovine s komentarima Sekretarijata